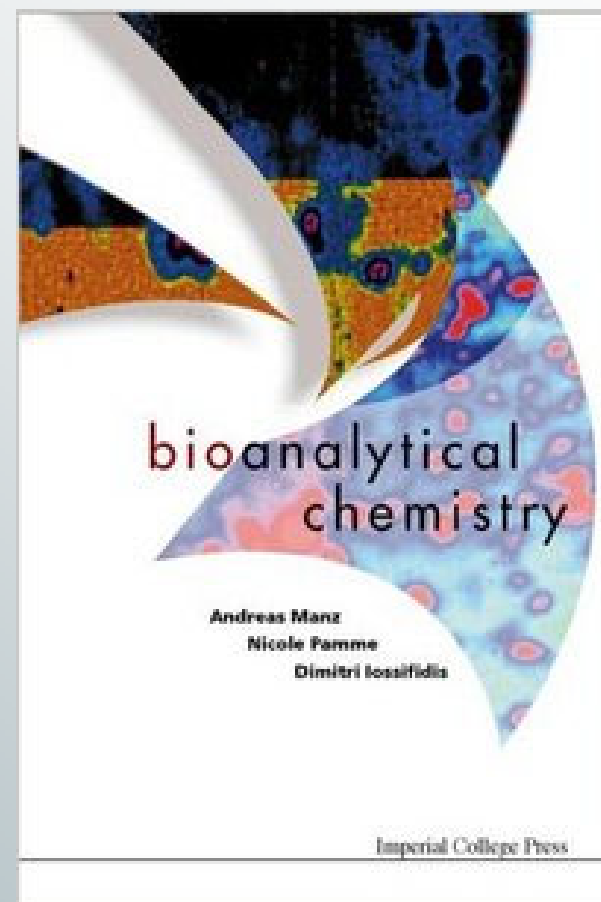
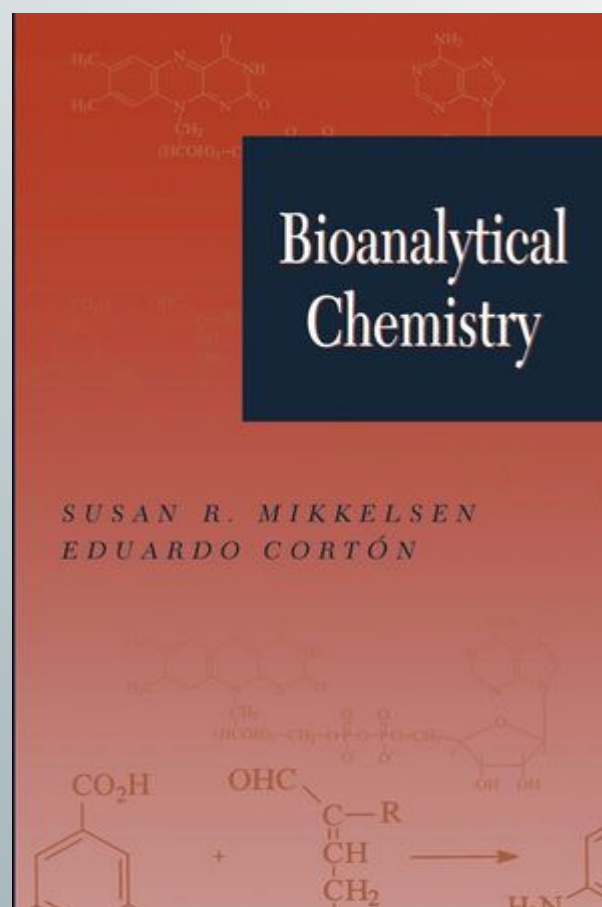
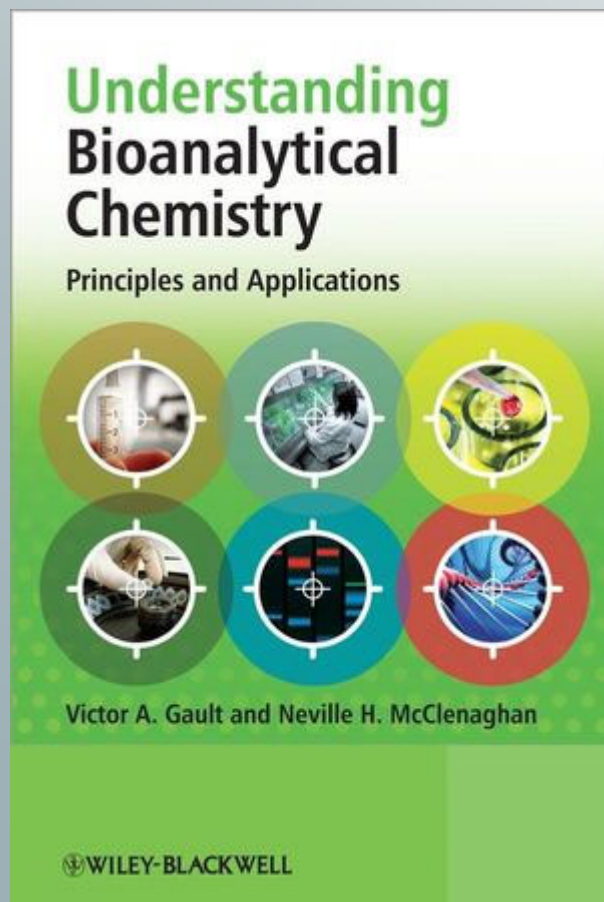

BIOCHEMICKÉ METODY

MUNI
SCI

LITERATURA

LITERATURA

- *Anzenbacher, Kovář :*

Metody chemického výzkumu pro biochemiky. MŠ Praha, 1986.

- *Kolektiv autorů – katedra biochemie, Univerzita Palackého Olomouc:*

Laboratorní technika - skripta. Olomouc 2021.

<https://www.prf.upol.cz/katedra-biochemie/studium/predmety-vyucovane-katedrou-biochemie/kbclabt/>

- *Ing. Jiří Henych, Ph.D. (UJEP)*

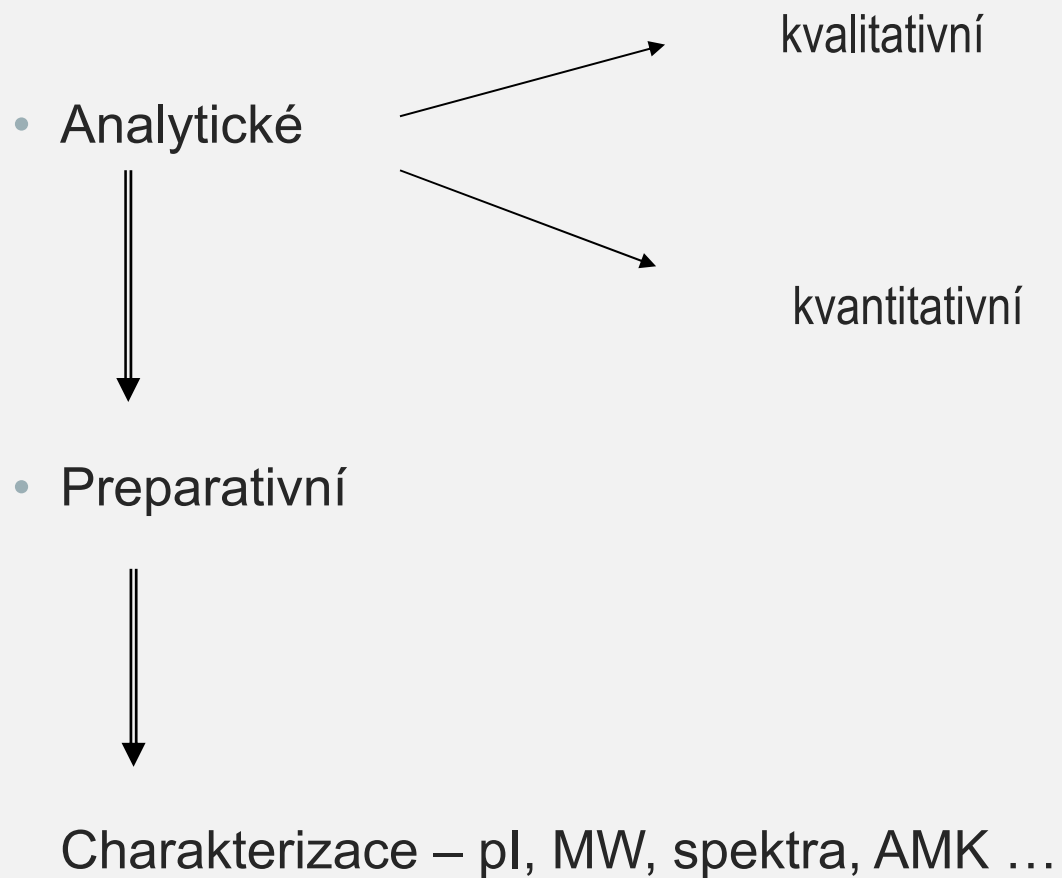
Instrumentální metody - Studijní opora pro kombinované bakalářské studium

https://chemistry.ujep.cz/userfiles/files/Instrumentalni_metody.pdf

SEPARAČNÍ METODY

- Vychází z klasických metod chemické analýzy
- Uplatňují se zde i speciální metody

SEPARACE

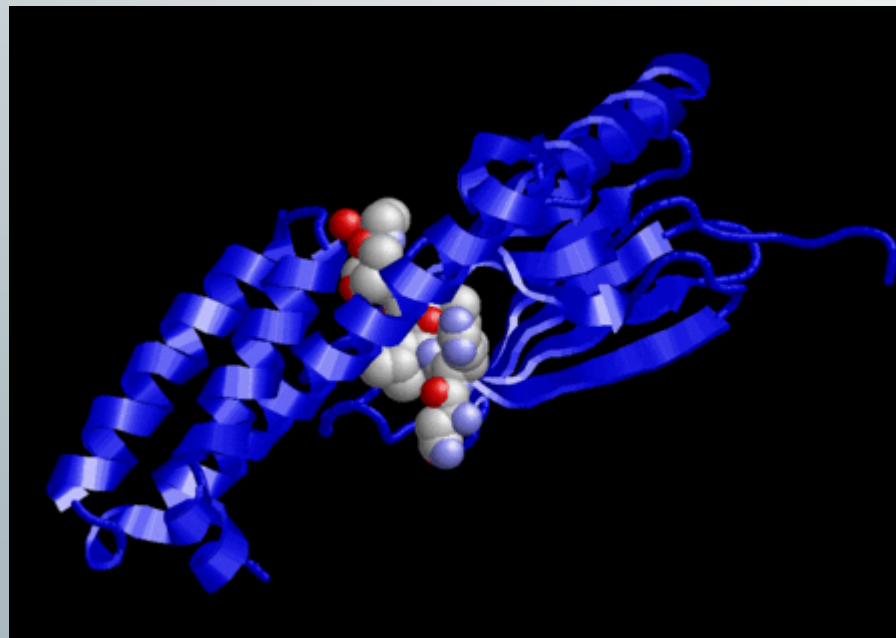
PROBLÉMY SE VZORKEM

- Komplexnost
- Malá množství
- Labilita

ZÁSADY PRÁCE S BIOLOGICKÝM MATERIÁLEM

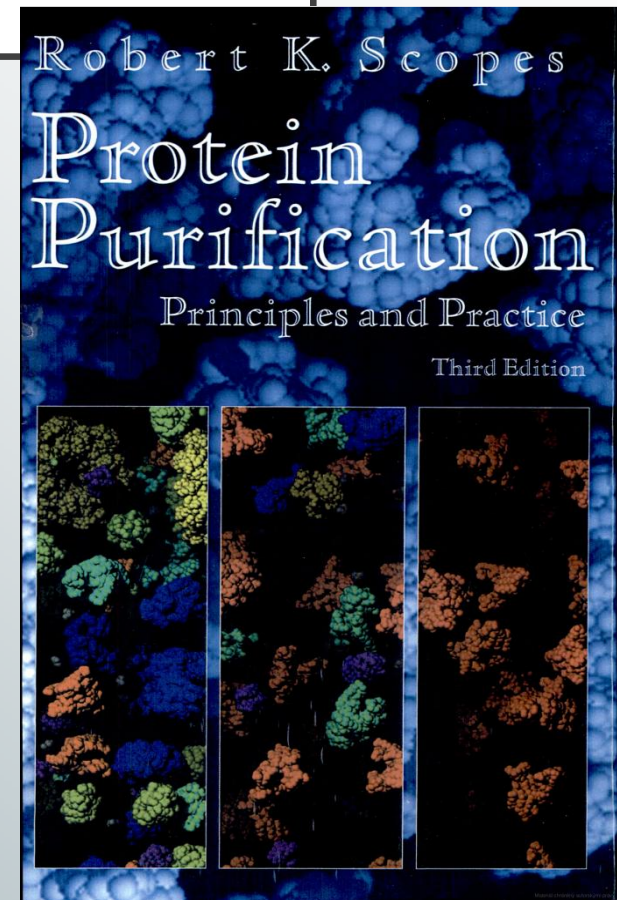
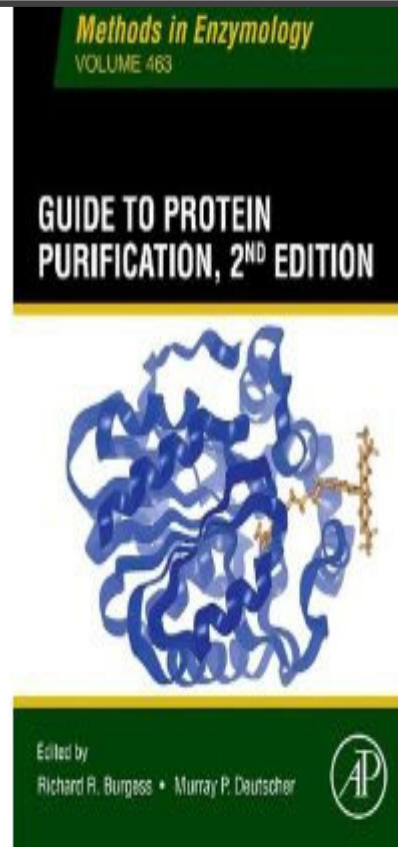
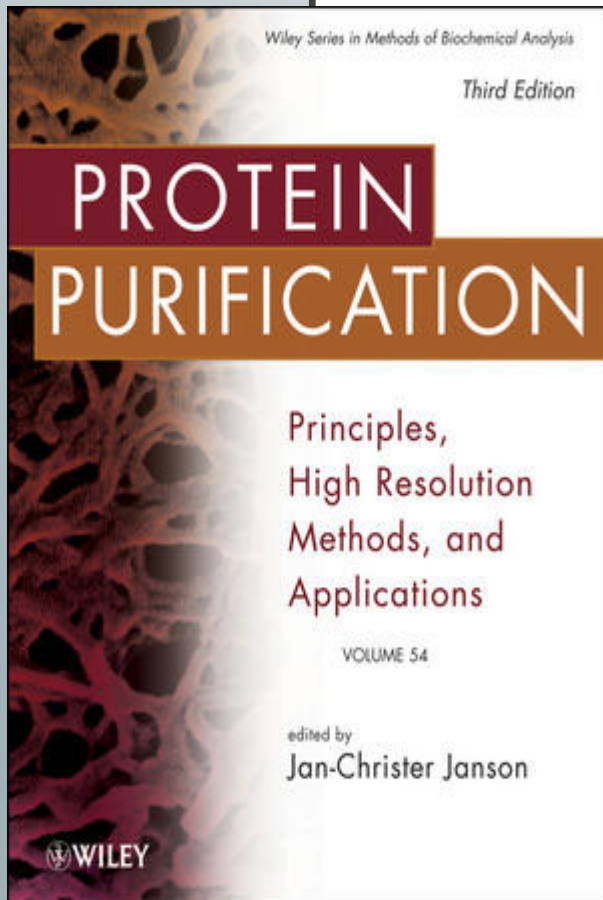
1. Teplota
2. pH + iontová síla
3. Koncentrace
4. Pěnění
5. Lokální přebytky
6. Proteasy, RNAsy, DNAsy

SEPARACE BÍLKOVIN

LITERATURA

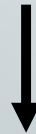

SCI

PLÁNOVÁNÍ SEPARACE

CÍL IZOLACE

- Získání homogenní bílkoviny
- Zachování biologické aktivity
- Čistota

Závěr : získat vzorek o patřičné čistotě
s vynaložením patřičného úsilí

VOLBA VSTUPNÍHO MATERIÁLU

- Preparát z daného organismu
- Preparát s největším obsahem dané bílkoviny
- Preparát s nejmenším obsahem nečistot

VOLBA A KOMBINACE SEPARAČNÍCH METOD

- Selektivita
- Rozlišovací schopnost
- Kapacita
- Zpětný výtěžek
- Náklady – materiál, přístroje, člověk
- Stupeň zředování a koncentrace
- Slučitelnost mezi metodami
- Znalosti o dané bílkovině (pI, MW)

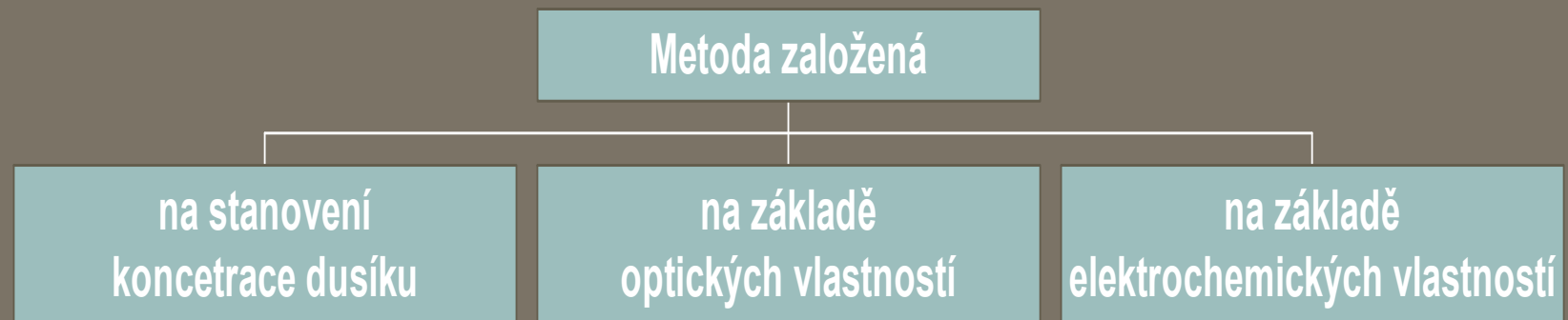
ZÁKLADNÍ ZÁSADY

- Na začátek zařadit metody s vysokou kapacitou a malým výtěžkem a rozlišením
→ velké množství levného vstupního materiálu
- Později metody s vysokým rozlišením a výtěžkem, kapacita méně významná
→ ve vzorku již investovaná práce
- Pořadí volit tak, aby metody na sebe vhodně navazovaly
- Metody zřetřovací kombinovat s metodami koncentrujícími
- Metody nepoužívat opakovaně

SLEDOVÁNÍ PRŮBĚHU SEPARACE

Metoda	Celková bílkovina	Celková aktivita	Specifická aktivita	Přečištění	Výtěžek
extrakt	100	100	1	-	100 %
HIC	50	99	1.99	1.99	99 %
IEX	25	75	3	1.5	75 %

STANOVENÍ KONCENTRACE BÍLKOVINY

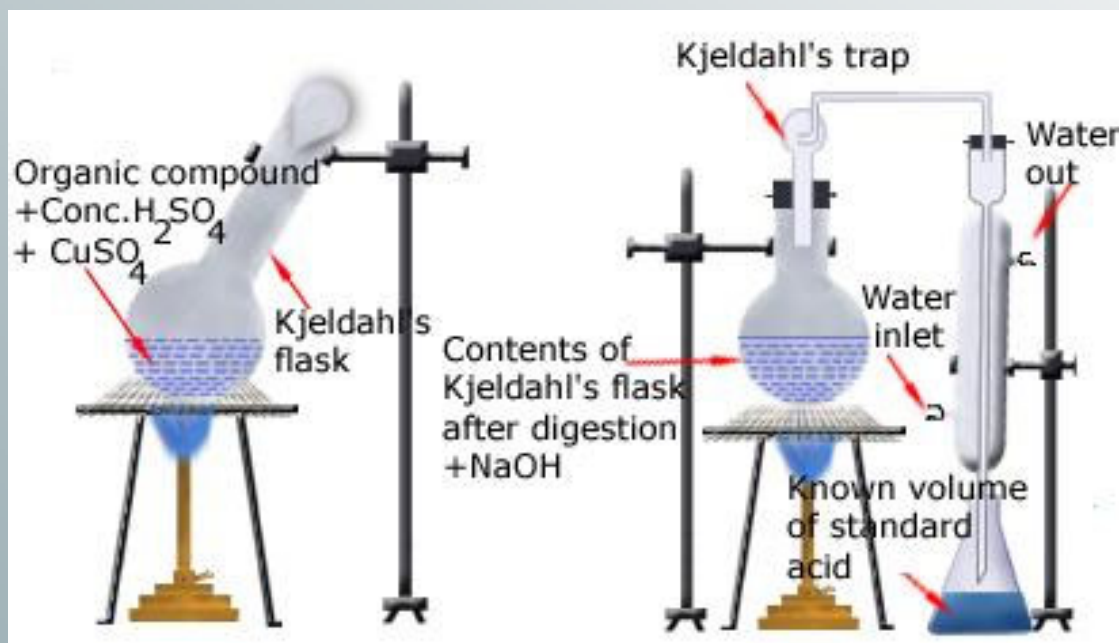

KJELDAHLOVA METODA – STANOVENÍ N₂

- Mineralizace vzorku – převedení organického N na NH₄⁺
- Stanovení NH₄⁺ - titrace, fotometrie, selektivní elektrody

KJELDAHLOVA METODA – STANOVENÍ N₂

UV SPEKTROFOTOMETRIE

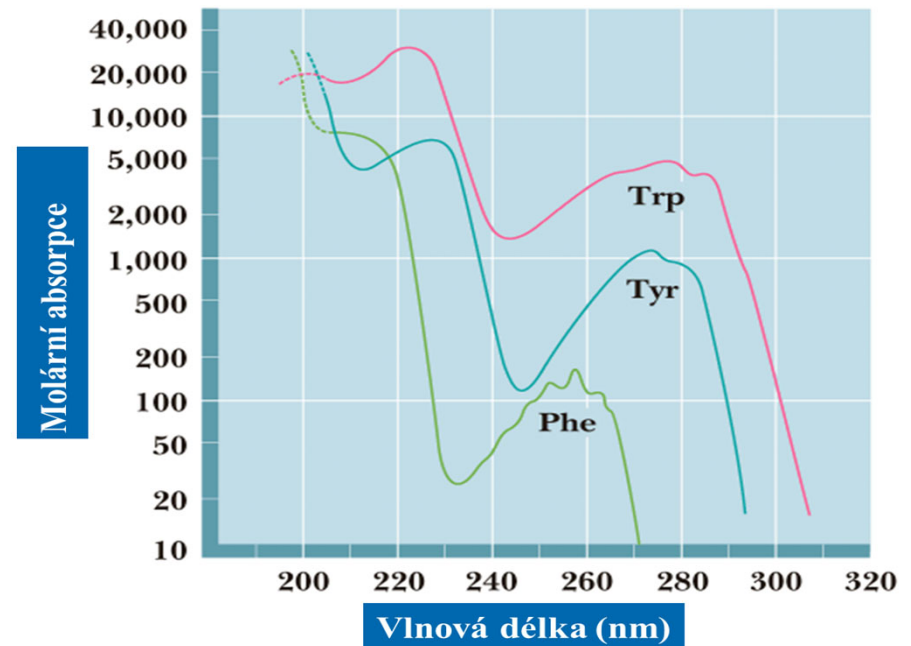
- 280 nm – aromatické AMK (Try, Tyr)

interference nukleotidů

- 180 - 230 nm – peptidická vazba

Výhody - nedestruktivní metoda

- není třeba kalibrace

UV SPEKTROFOTOMETRIE

Vzorce pro přímé UV stanovení:

$$c \text{ (mg/mL)} = 1.55 A_{280} - 0.76 A_{260}$$

$$c \text{ (mg/mL)} = (A_{235} - A_{280})/2.51$$

$$c \text{ (mg/mL)} = (A_{224} - A_{233})/5.01$$

$$c \text{ (mg/mL)} = A_{205} [27 + 120 (A_{280}/A_{205})]$$

UV SPEKTROFOTOMETRIE

Edelchova metoda

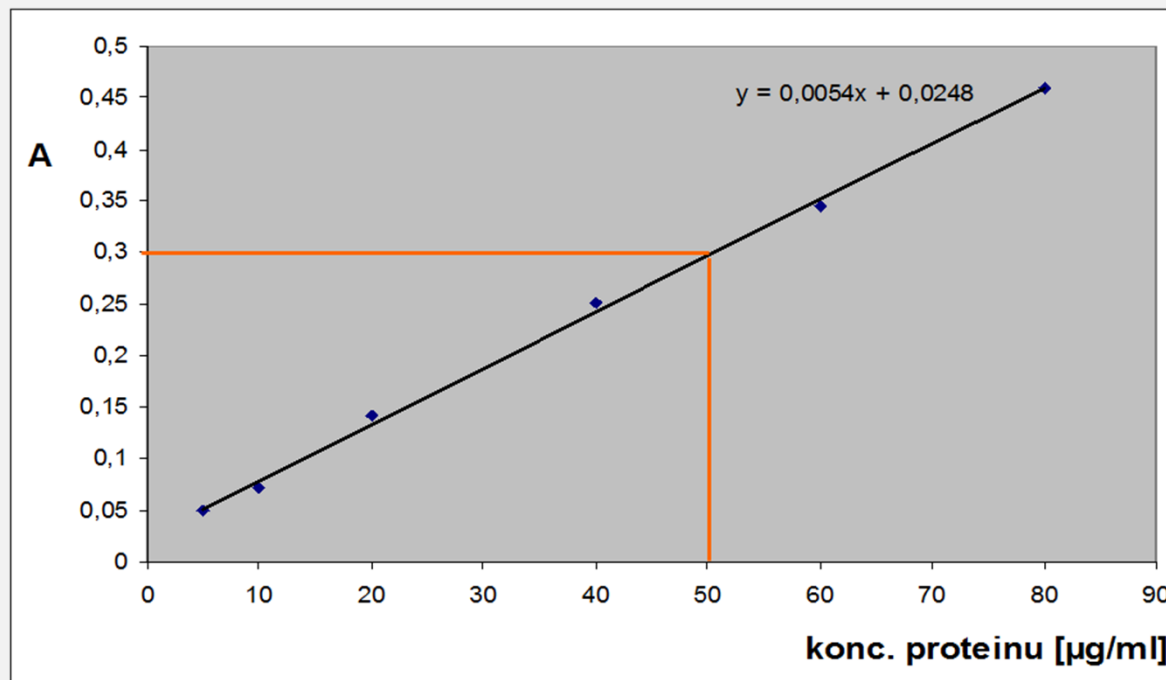
při znalosti aminokyselinového složení

je možné spočítat extinkční koeficient proteinu e_{280} .
Podmínkou je přítomnost tryptofanu
nebo tyrosinu v molekule.

$$e_{280} = n\text{Trp}.5500 + n\text{Tyr}.1490 + n\text{Cys}.125 \text{ (M}^{-1}\cdot\text{cm}^{-1}\text{)}$$

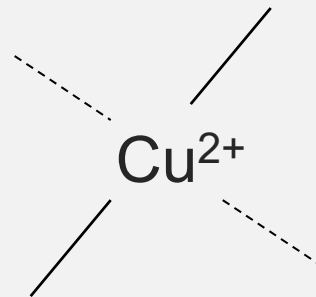
VIS SPEKTROFOTOMETRIE

- Přídavek činidla → barevný derivát
- Destruktivní metoda
- Nutná kalibrační závislost

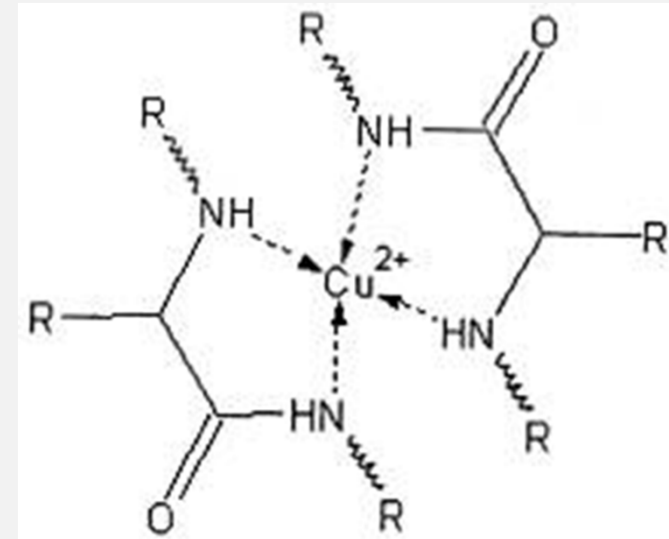

BIURETOVÁ METODA

Princip : Cu^{2+} vytváří v alkalickém prostředí komplex se 4 N peptidické vazby

Měření : 540 – 560 nm
310 nm

FOLINOVA METODA

Princip : hydroxyfenolová skupina tyrosinu redukuje fosfomolybdenany (Folin Ciocalteovo reagens) na molybdenovou modř

Měření : **725 nm**

Tyrosin (Tyr;Y)

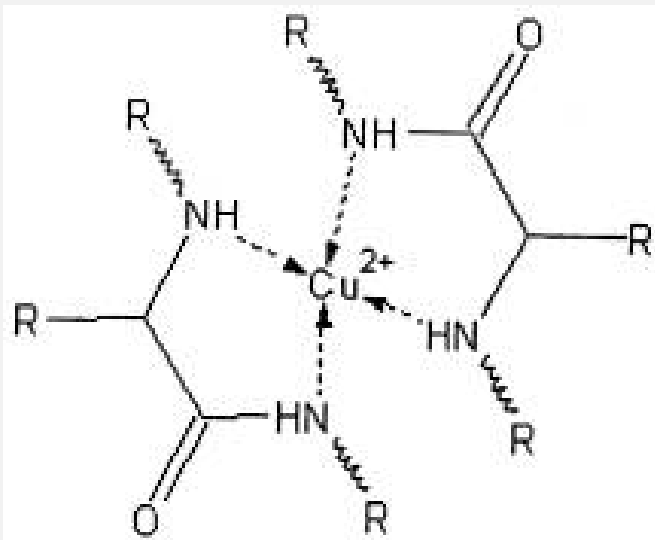

LOWRYHO METODA

Princip : kombinace Folinovy a Biuretové metody

Měření : 600 nm

LOWRYHO METODA

•biuret ↑

•Lowry ↓

MUNI
SCI

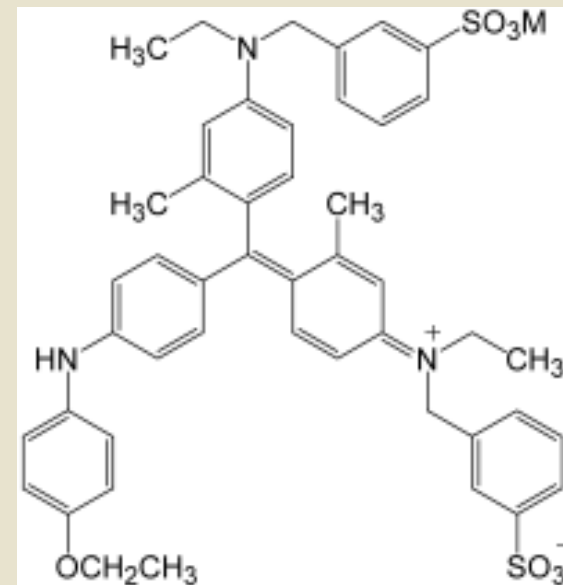

Tyrosin (Tyr;Y)

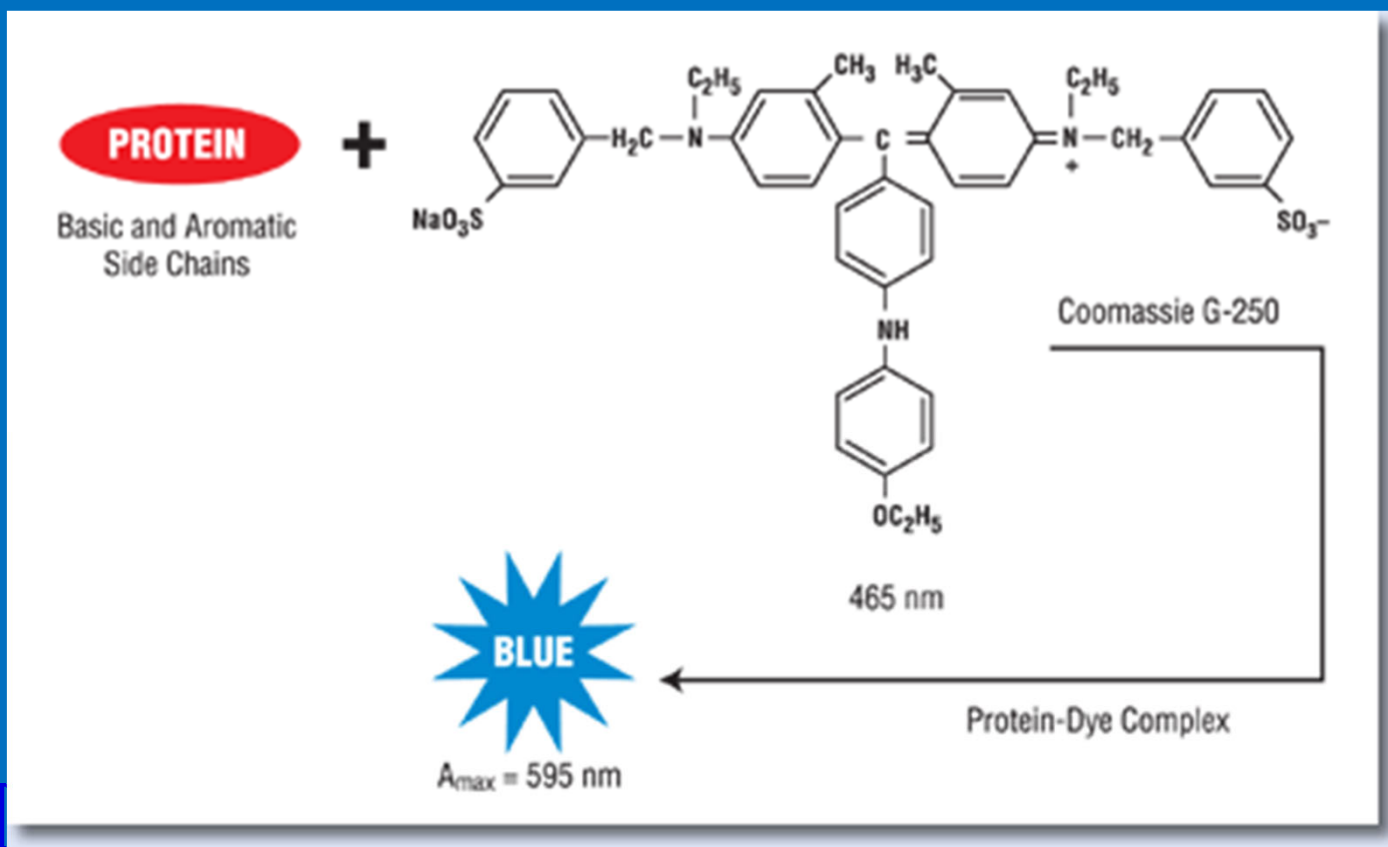
METODA DLE BRADFORDOVÉ

Princip : při vazbě Coomassie Brilliant Blue G 250 na bílkovinu dochází k posunu absorpčního maxima z 465 na 595 nm.

Meření : **595 nm**

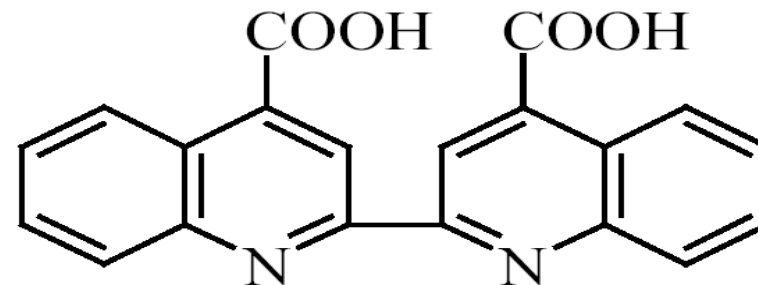
METODA DLE BRADFORDOVÉ

BCA METODA

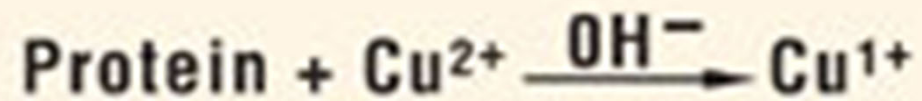
Princip : Na^+ sůl k. bincinoninové (BCA),
komplexuje Cu^+ tvořené reakcí peptidové
vazby s Cu^{2+}

Měření : **562 nm**

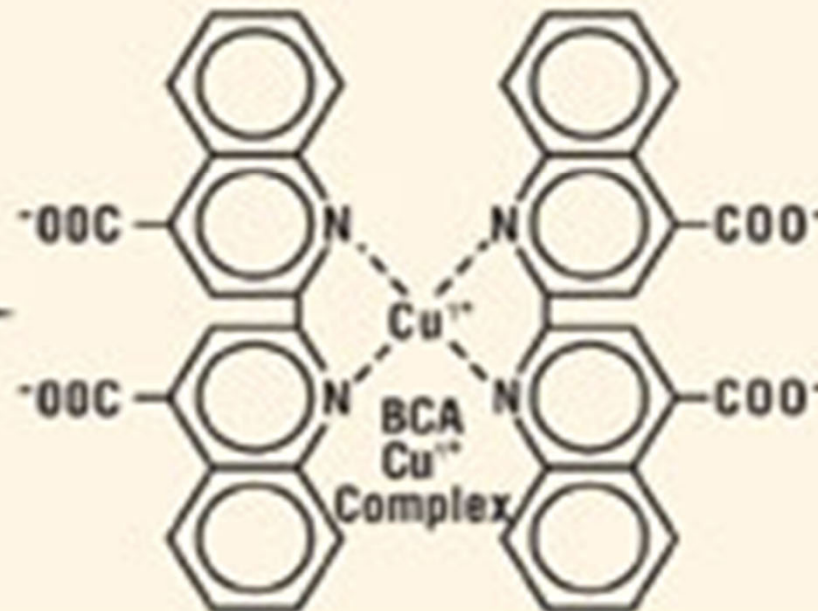
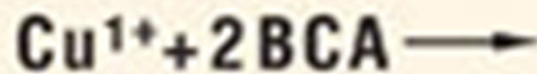

BCA METODA

STEP 1.

STEP 2.

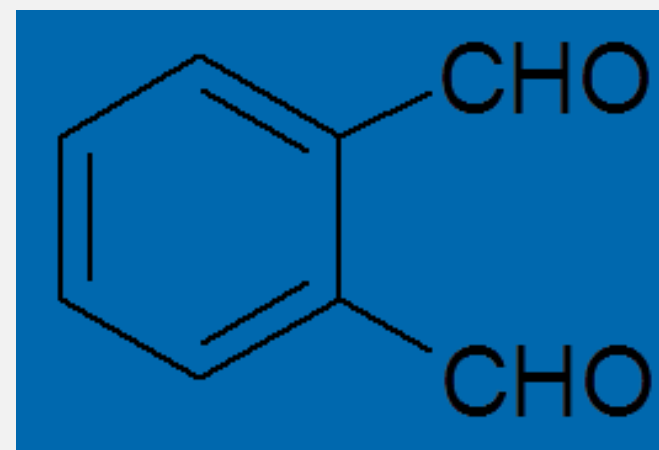

FLUORESCENCE

Princip : vazba fluoroforu na bílkovinu → měření vzniklé fluorescence (OPA)

Měření : **exc. 340 nm**
em. 440 nm

- zhášení fluorescence přidavkem bílkoviny

NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ METODY

Metoda	Rozsah (ng)	Poznámka
Biuretová	0.5 - 5	okamžitý vývoj
Lowryho	0.05 - 0.5	pomalý vývoj
UV - 280 nm	0.05 - 2	interference
UV – 205 nm	0.01 - 0.05	interference
Bradfordové	0.01 - 0.05	sorpce barviva

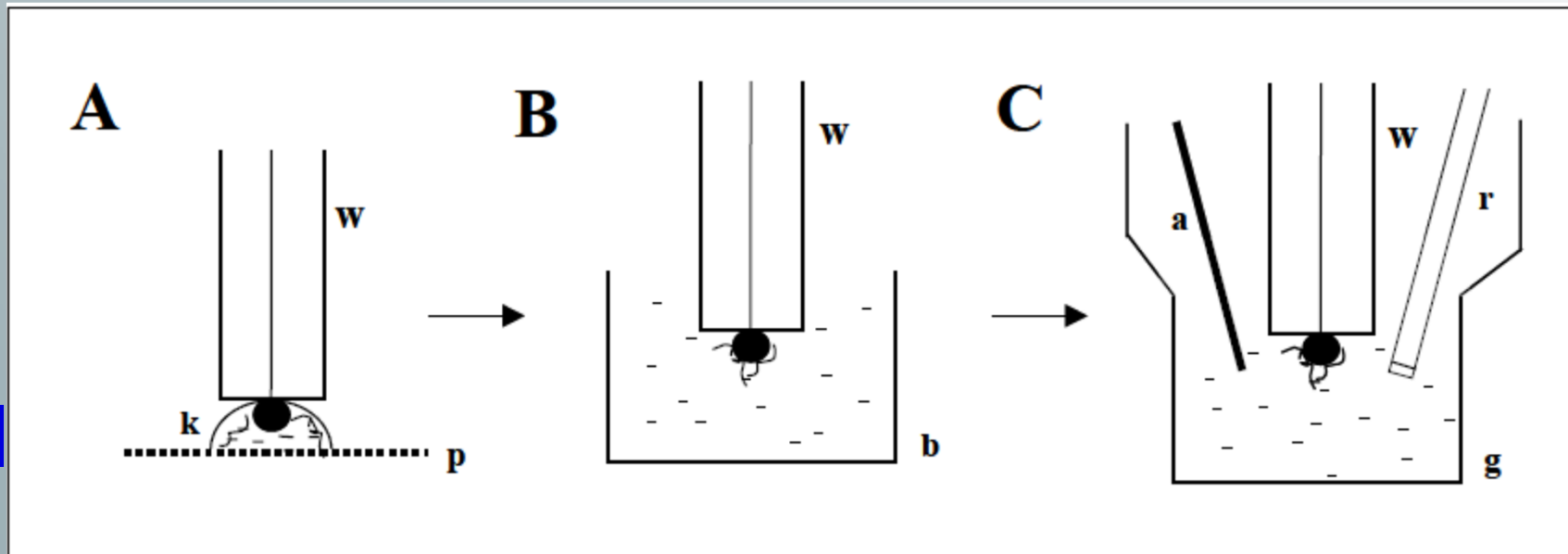
NEJČASTĚJI POUŽÍVANÉ METODY

Stanovení	Citlivost	Přesnost	Interference
Biuret	0 – 1 mg	Vysoká, nezávislá na aminokyselino- vém složení	Aminoskupiny [Např. $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$]
Lowry	0 – 0.1 mg	Částečně závislá na aminokyselino- vém složení	Kyseliny, chelátory (EDTA), reduktanty (DTT, phenol), $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$
Bradford	0 – 0.01 mg	Závislá na aminokyselino- vém složení	Detergenty (SDS, Triton X100, mýdlo)
BCA	0 – 0.05 mg	Většinou nezávislá na aminokyselino- vém složení	Redukující látky (2-merkapt ethanol, DTT), chelátory (EDTA)

POLAROGRAFIE

Princip :

Brdičkova reakce – **SH** skupiny bílkoviny vstupují
v přítomnosti Co^{2+} katalytické reakce
na Hg elektrodě → proud

STANOVENÍ BIOLOGICKÉ AKTIVITY

**Enzymatické,
imunologické,
toxické,
hormonální,
receptorové atd.**

VLASTNÍ SEPARACE

OBECNÉ SCHÉMA

Získání vstupního materiálu

Rozrušení buněk

Separace

VSTUPNÍ MATERIÁL

MIKROORGANISMY

Bakterie, kvasinky, plísně, řasy

Výhody

- lze je snadno získat v dostatečné množství
- selekce mutantů o požadovaných vlastnostech
- termofilní organismy, psychrofilní organismy
- genetické inženýrství

MIKROORGANISMY

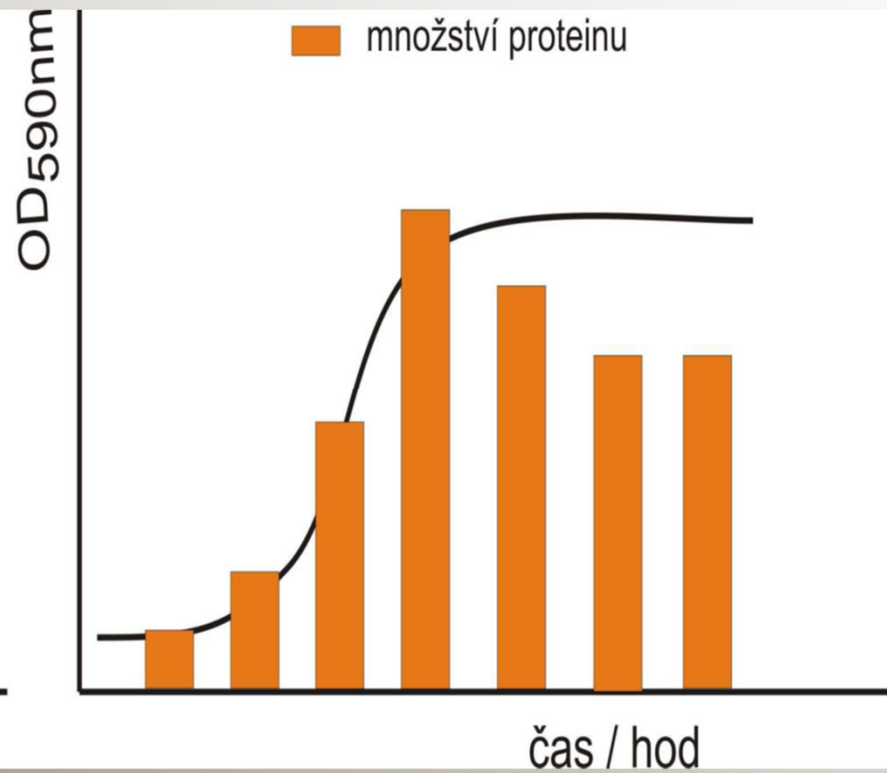
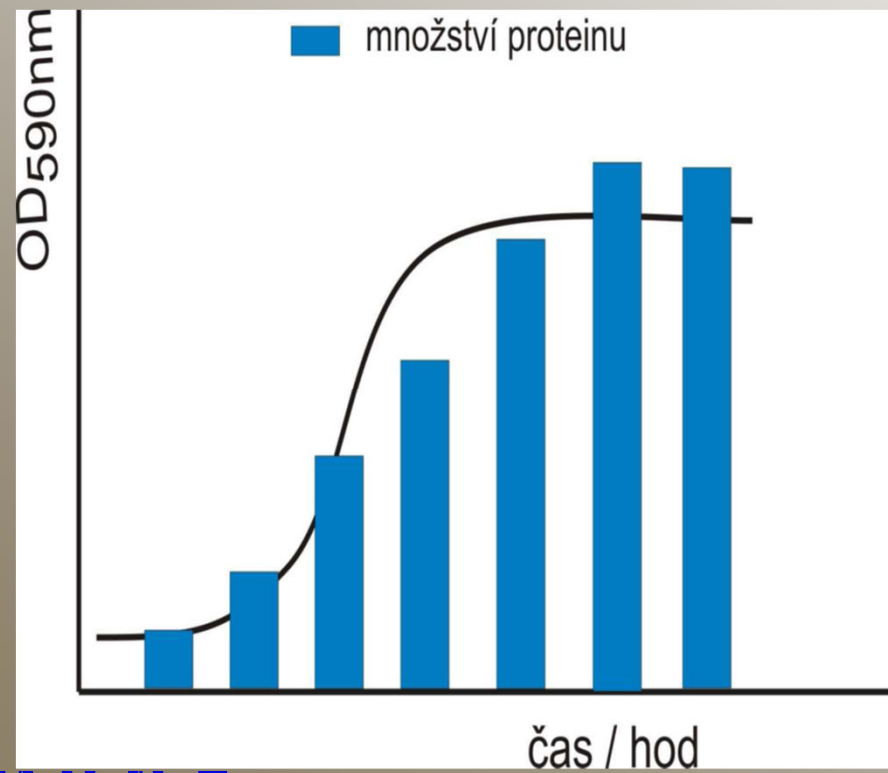
- CCM uchovává více než 3000 kmenů bakterií (asi 1 400 druhů) a 800 kmenů vláknitých hub (přibližně 550 druhů), které nabízí ve svém Katalogu kultur.
- Specializovaná sbírka vodních hyfomycetů obsahuje asi 500 kmenů (60 rodů se 130 druhy).

SELEKCE OPTIMÁLNÍCH PRODUCENTŮ

- maximální produkce enzymu
- optimální vlastnosti enzymu
- snadné získání producenta
- snadnost purifikačního postupu

MIKROORGANISMY

BEZOBRATLÍ

Hmyz (*Drosophila melanogaster*),

Háďátko obecné (*Caenorhabditis elegans*)

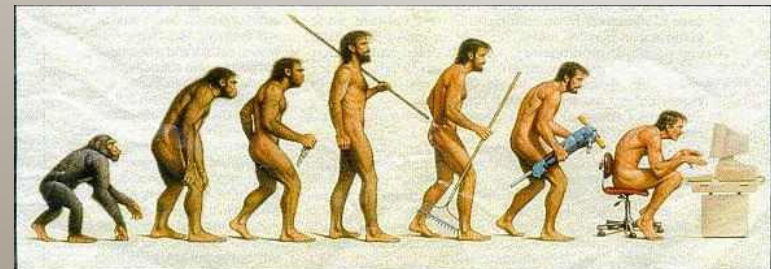
plži, mlži

Nevýhody - málo se používá, nesnadno se získává

ŽIVOČIŠNÉ TKÁNĚ

- Laboratorní zvířata – myši (*Mus musculus*), potkan (*Rattus norvegicus*, *Wistar albino rat*), králíci
- Jateční zvířata – orgány, krev
- Člověk – tělní tekutiny

Somehow, something went terribly wrong

MUNI
SCI

ROSTLINNÉ TKÁNĚ

špenát, řepa, hrách,
tabák viržinský (*Nicotiana tabacum*), *Nicotiana
benthamiana*),
huseníček rolní (*Arabidopsis thaliana*)

Nevýhoda – problematický růst za
definovaných podmínek

MANIPULACE S BIOLOGICKÝM MATERIÁLEM

- Pokud možno zpracovat co nejdříve
- Zmražení – při - 60-80 °C
- Rozmrazování – co nejrychleji
- Vhodnost přípravy alikvotů

ROZBITÍ A EXTRAKCE

Způsoby dezintegrace:

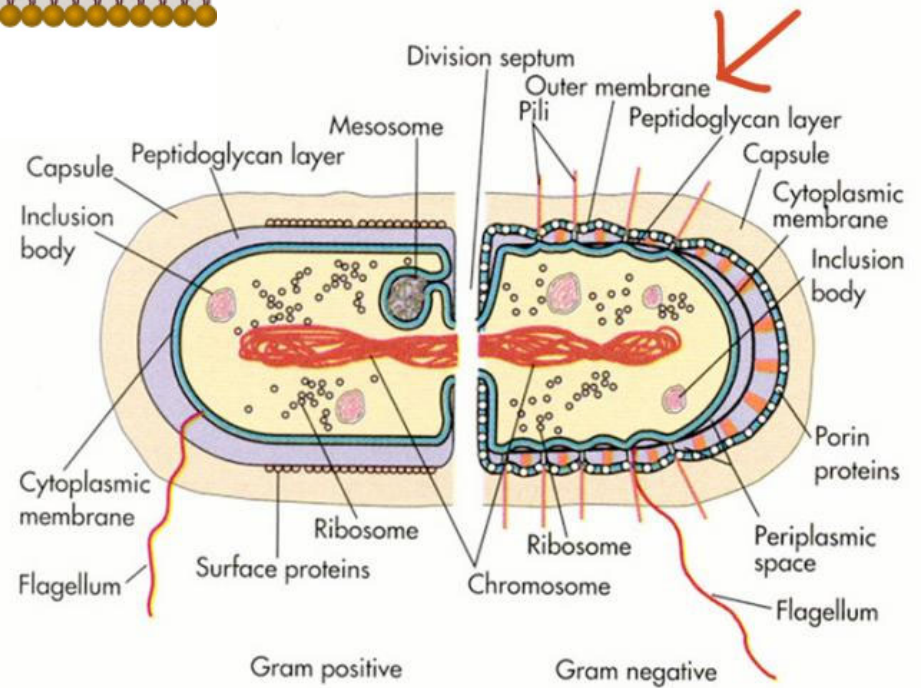
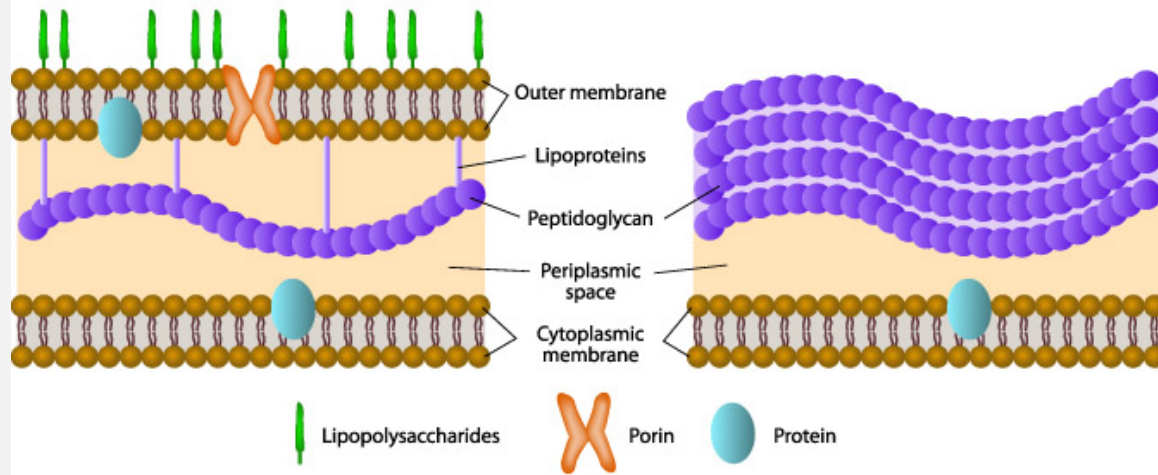
- Mechanicky (fyzikálně)
- Chemicky
- Enzymaticky

BAKTERIE

GRAM-NEGATIVE

GRAM-POSITIVE

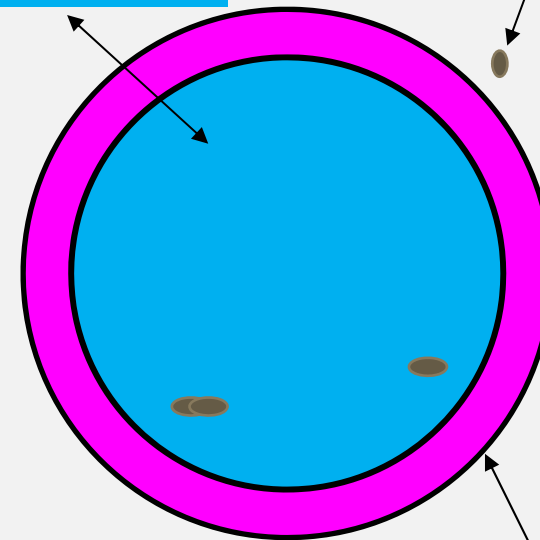
BAKTERIE

Záleží na **lokalizaci**

- extracelulární
- intracelulární
  - cytoplasma
  - periplazma

extracelulární

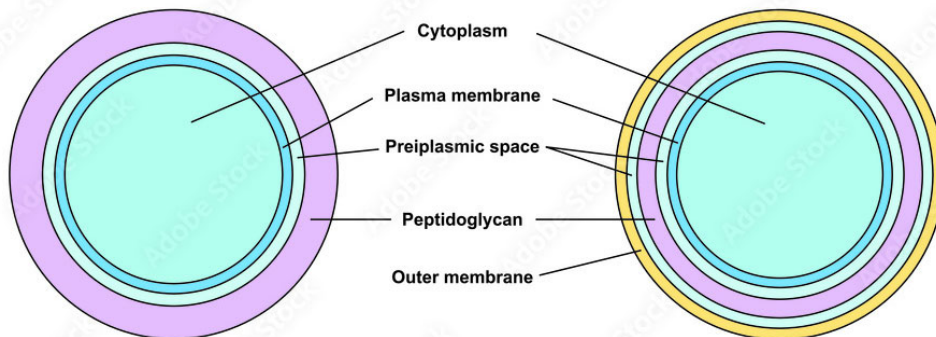
cytoplasma

periplasma

Gram Positive Bacteria

Gram Negative Bacteria

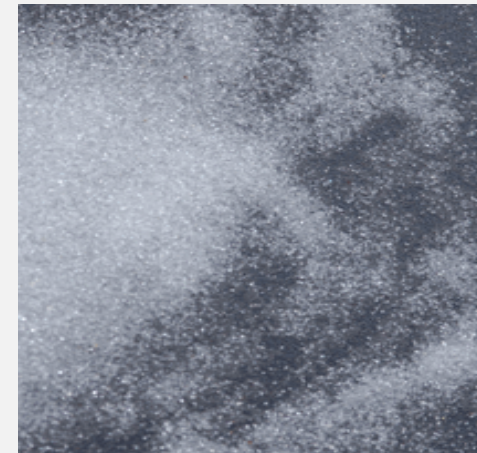
MECHANICKÁ DEZINTEGRACE

Princip

- jemné skleněné kuličky (Balotina) přidány do bakteriální suspenze a rychle třepány nebo míchány
- nutno chladit

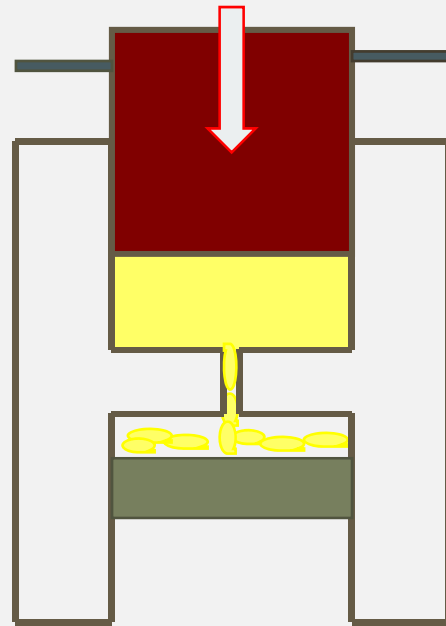

Přístroj BeadBeater

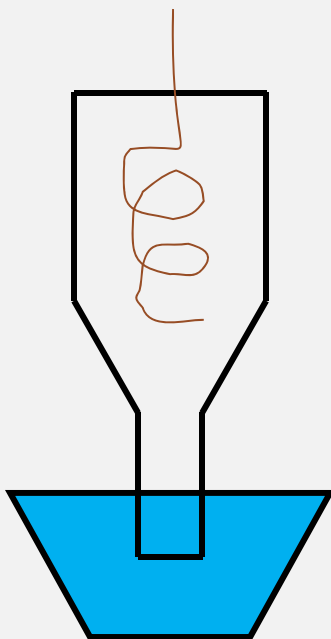
FRENCH (X) PRESS

Princip – zmražená bakteriální suspenze protlačována malým otvorem, přičemž dochází k rekrystalizaci a rozrušení buněk

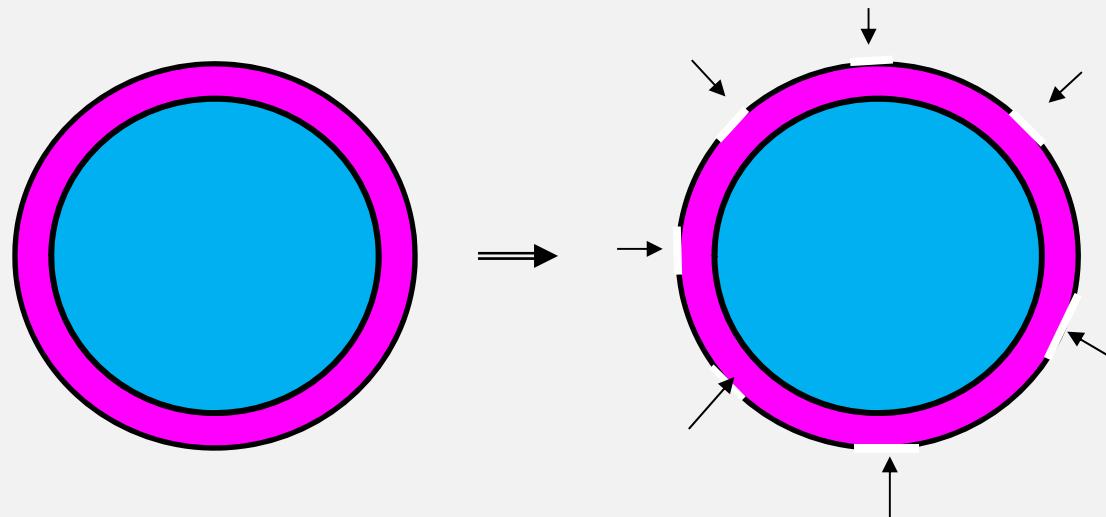
ULTRAZVUK

Princip – ultrazvuk (> 20 kHz) v roztoku vyvolává
střižní síly – nutno chladit

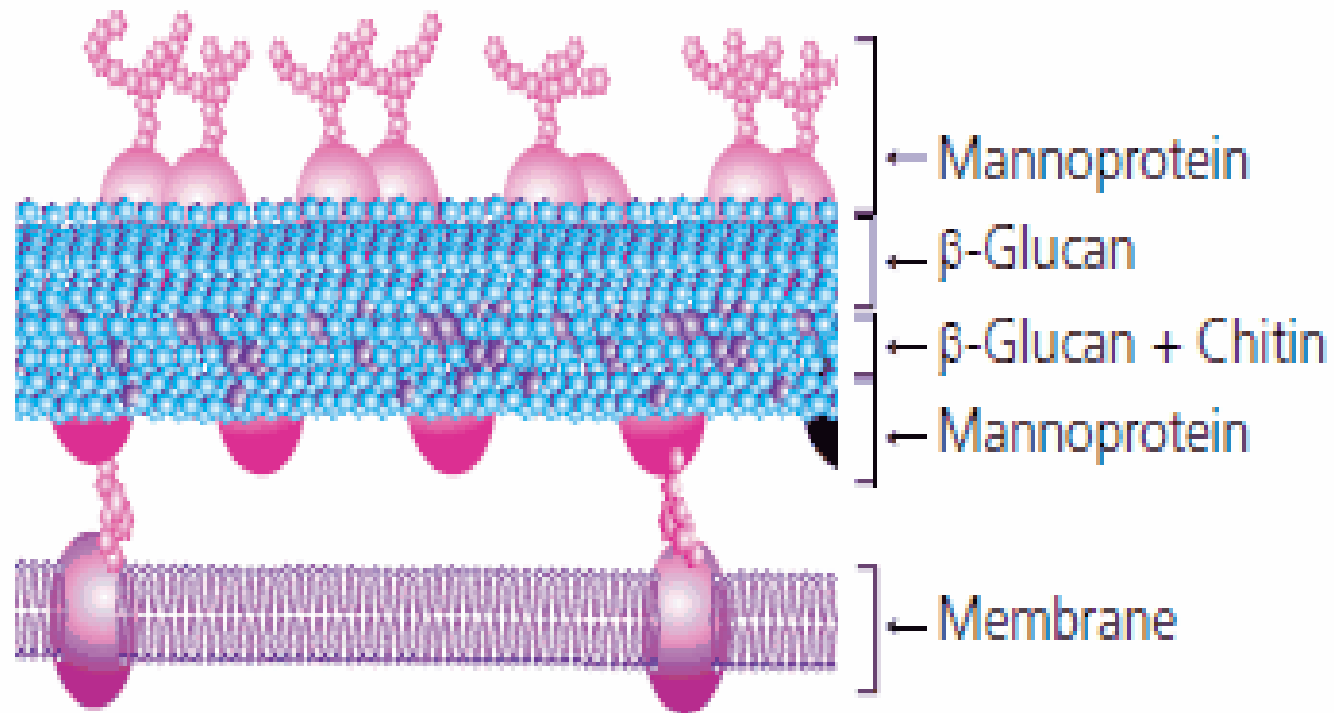
LYSOZYM + OSMOTICKÝ ŠOK (MÍRNÝ OSMOTICKÝ ŠOK)

Princip – lysozym rozruší buněčnou stěnu,
následně je bakteriální suspenze zředěna
destilovanou H₂O – bakterie popraskají

KVASINKY

Yeast Cell Wall

KVASINKY

Toluenová autolýza

Princip – toluen extrahuje při 35-40 °C fosfolipidy
buněčné stěny → osmotický šok →
enzymová autolýza

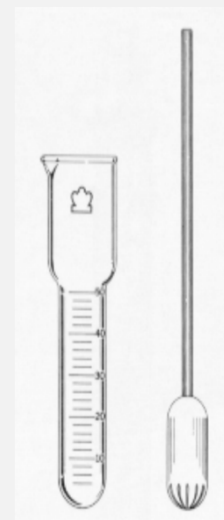
Balotina, French press,

ŽIVOČIŠNÉ TKÁNĚ

- Třecí miska s pískem

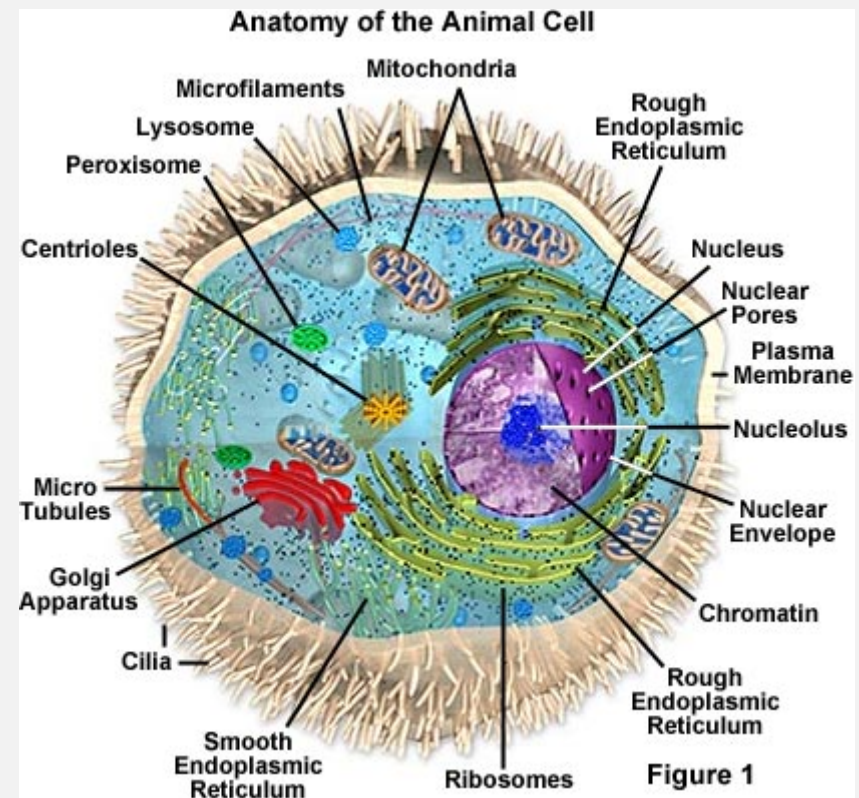
- Ruční homogenizatory – Potter –
Elvehjemův

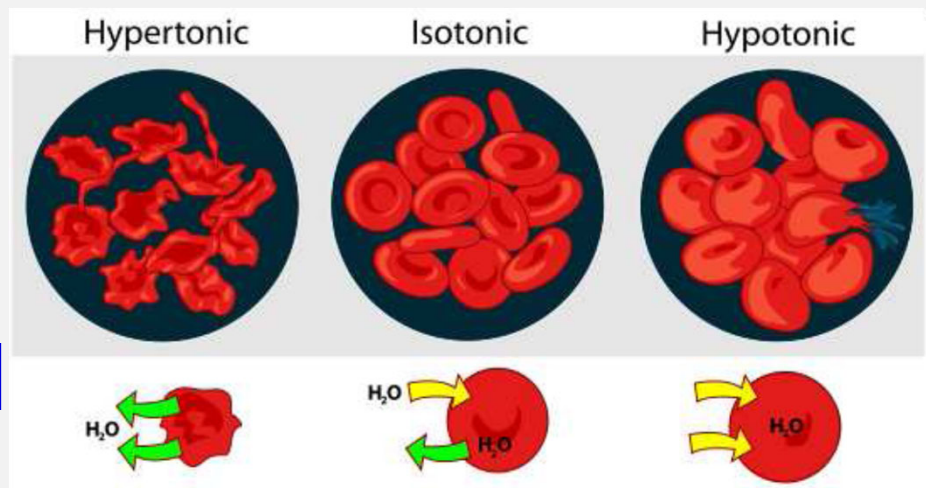
ŽIVOČIŠNÉ TKÁNĚ

- Bez buněčné stěny
- Velmi křehké
- Tkáňové kultury

ŽIVOČIŠNÉ TKÁNĚ

- Mixery
- Osmotická lyse - erythrocyty

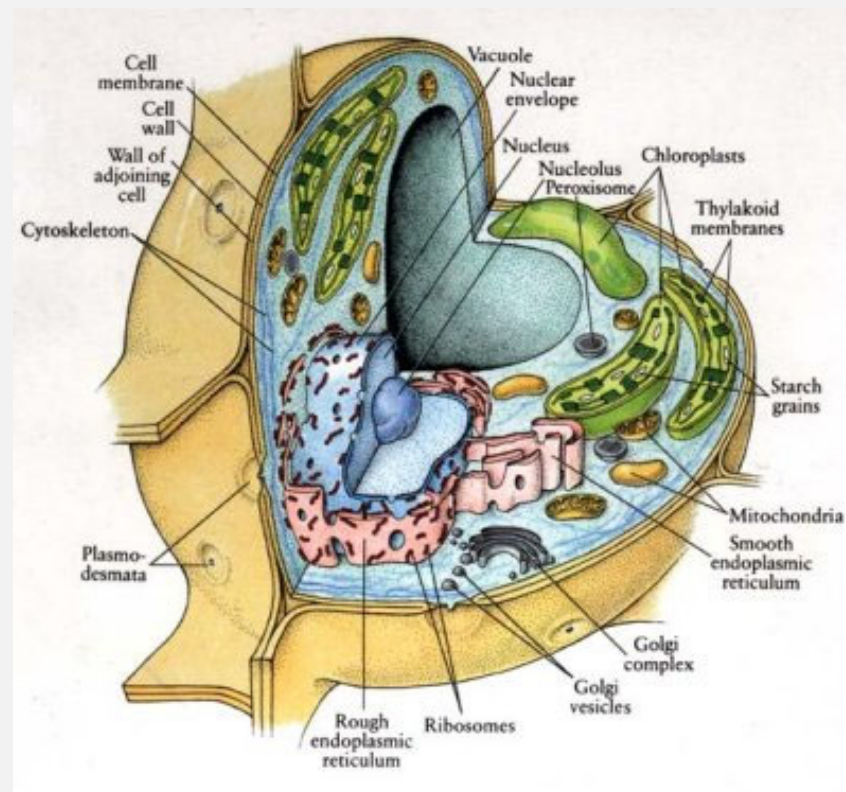

MUN
SCI

ROSTLINNÉ TKÁNĚ

- Silná buněčná stěna - celuloza
- Tkáňové kultury křehké

ROSTLINNÉ TKÁNĚ

- Rozrušení buněčné stěny pomocí celulas,
- Obsahují hodně fenolických látek, které mohou být oxidovány na chinony – melaniny, které mohou modifikovat bílkoviny

OPTIMALIZACE EXTRAKCE

- Teplota – 4 - 6 °C chlazení
- pH – optimální pro danou bílkovinu – práce v pufrech
- I – v prostředí o definované iontové síle
- Přídavky látek – EDTA, β -merkaptoethanol, kovové ionty, inhibitory proteas

INHIBITORY PROTEAS

Protease Inhibitor	General inhibitors for			
	Serine proteases ^a	Cysteine proteases ^b	Metallo-proteases ^c	Aspartic proteases ^d
Aprotinin		E-64	Phosphoramidon	Pepstatin
Pefabloc SC and Pefabloc SC PLUS			Bestatin (aminopeptidases)	
Leupeptin (<i>inhibits serine and cysteine proteases with trypsin-like specificity</i>)				
PMSF				
cOmplete, EDTA-free Protease Inhibitor Cocktail Tablets*				
cOmplete Protease Inhibitor Cocktail Tablets*				
α_2 -Macroglobulin				

Inhibitors included in the set	Specificity of inhibition	Quantity Supplied
Antipain-dihydrochloride	Papain, Trypsin, Cathepsin A and B	3 mg
Aprotinin	Trypsin, Plasmin, Chymotrypsin, Kallikrein	0.5 mg
Bestatin	Aminopeptidases	0.5 mg
Chymostatin	α -, β -, γ -, δ -Chymotrypsin	1 mg
E-64	Cysteine Proteases	3 mg
EDTA-Na₂	Metalloproteases	10 mg
Leupeptin	Serine and Cysteine Proteases such as Plasmin, Trypsin, Papain, Cathepsin B	0.5 mg
Pefabloc SC	Serine Proteases	20 mg
Pepstatin	Aspartic Proteases	0.5 mg
Phosphoramidon	Metalloproteinases, specifically Thermolysin	3 mg

M
S

SEPARACE SUBCELULÁRNÍCH ORGANEL

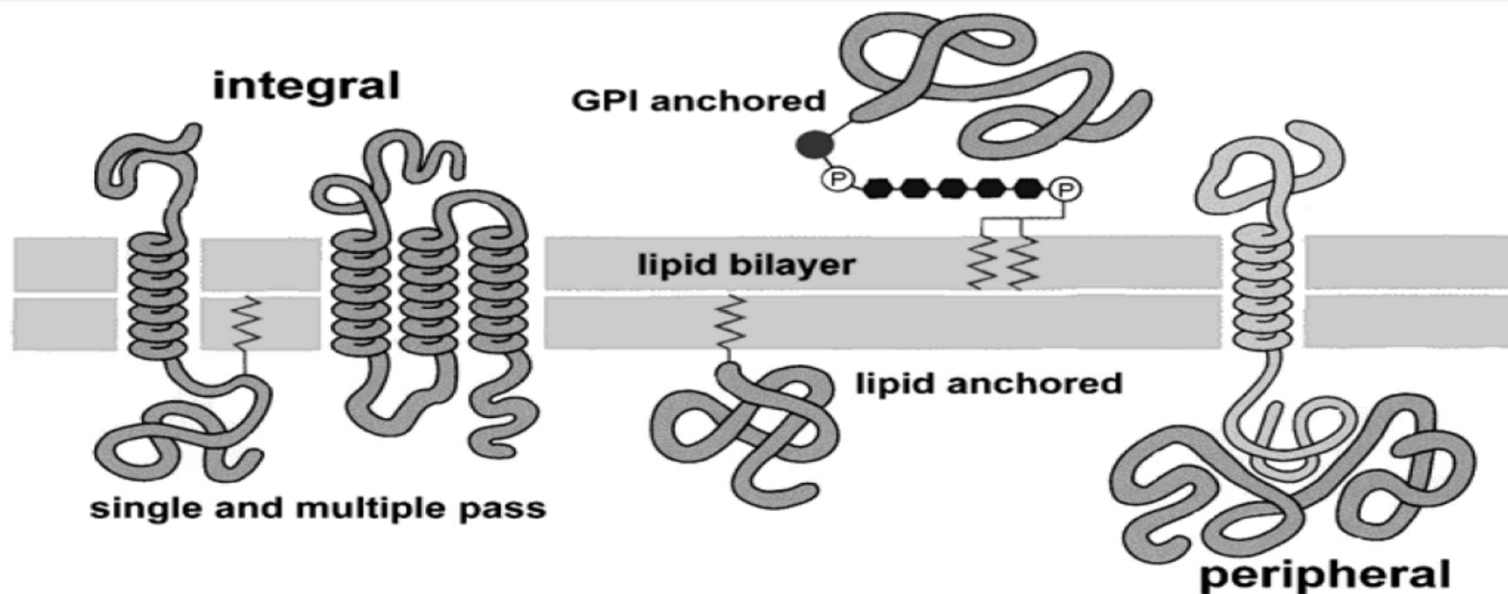
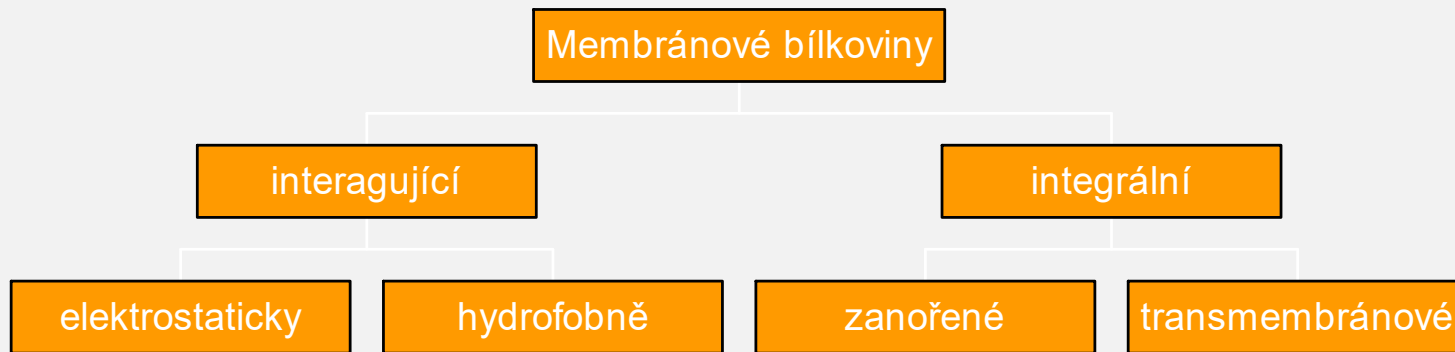
Organela	Tíhové zrychlení	Čas
Eukar.buňky	1 000 g	5'
Jádra, chloroplasty	4 000 g	10'
Mitochondrie, bakterie	15 000 g	20'
Lysozomy, membrány	30 000 g	30'
Ribozomy, fragmenty end.retikula a Gold.system	100 000 g	60'

ENZYMY - MARKERY

Organela	Enzym
Cytoplasma	LDH
Endoplazmatické retikulum	Glukosa-6-fosfatasa
Goldiho systém	galaktosyltransferasa
Peroxisom	katalasa
Lysozom	Kyselá fosfatasa
Mitochondrie in	cytochromoxidasa
Mitochondrie out	monoaminoxidasa

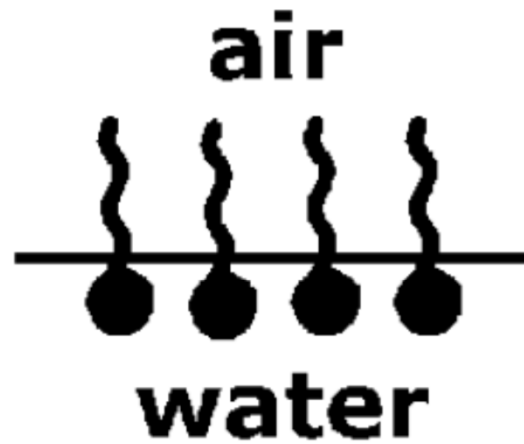
MEMBRÁNOVĚ VÁZANÉ BÍLKOVINY

IZOLACE MEMBRÁNOVÝCH BÍLKOVIN

- *Chemicky* – detergenty, chaotropní soli, organická rozpouštědla, nízká iontová síla,
- *Fyzikálně* - homogenizace, sonikace
- *Enzymaticky* – fosfolipasy, lipasy, proteasy

DETERGENTY

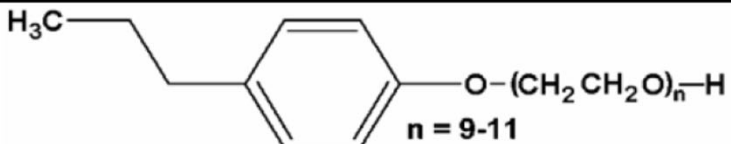
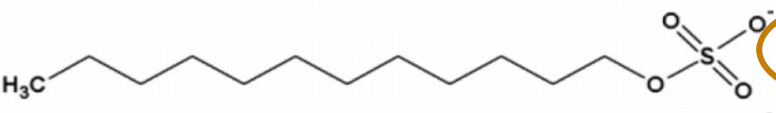
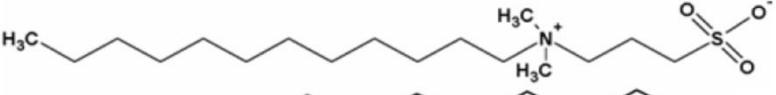
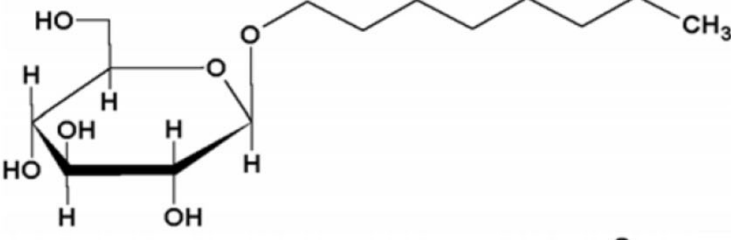
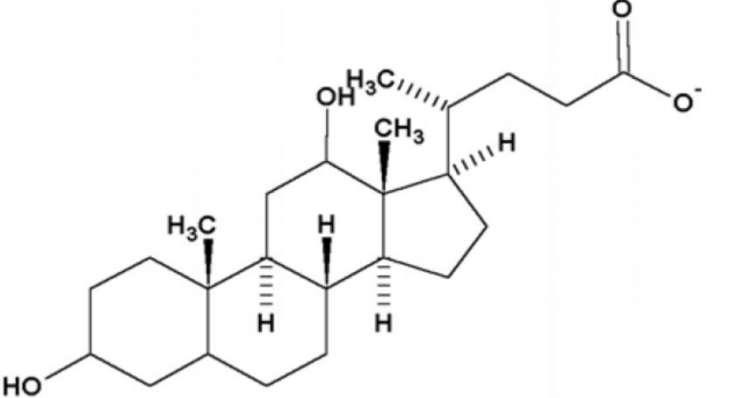

DETERGENTY

Detergent	CMC mM	MMW Da	koncentrace	odstranění	aplikace
ANIOGENNÍ					
SDS(dodecylsulfát sodný)	8,3	288,4	> 10 mg/mg prot.		denaturace proteinů, použití pro DNA, PAGE
DOC(deoxycholát sodný)	1-4	416,6	0,1-10 mg membr. lipidů		solubilizace membránových proteinů
N-lauroylsarkosin	7	488	0,1 -1,5 %		solubilizace membr. prot., příprava antigenů
KATIOGENNÍ					
CTAB (hexadecyltrimethyl amonium bromide)	4-5	337	0,1 – 1 %	???	rozpuštění membrány, tvoří komplex s DNA, odstranění polysacharidů
NEIONOGENNÍ					
Triton X-100 [octylphenolpoly(ethylenglyco lether) _n]	0,2	647 n=10	1 – 5 mM		solubilizace proteinů
Tween 20 [poly(oxyethylene) _n sorbitan- monolaurate]	0,06		> 10 mg/mg membr. lipid;		imunoblotty, ELISA
AMFOTERNÍ					
CHAPS (3-[(3- cholamidopropyl)dimethylam onio]-1-propanesulfonate)	4	614,9	6,5-13 mM		solubilizace membránových proteinů

DETERGENTY

Examples of Detergents and Their Properties

Name	Structure	CMC	N (MW)
Nonidet ® (N) P-40		0.3 mM	100-155 (647)
sodium dodecyl sulfate (SDS)		8.3 mM	62 (288)
sulfobetaine (SB12)		3.6 mM	55 (336)
n-octylglucoside		14.5 mM	20-25 (292)
deoxycholate		20 mM	3-12 (417)